

CAUSES OF HUMAN TRAFFICKING IN MACEDONIA. FORMS OF HUMAN TRAFFICKING.

VESNA KOLAROVA

MASTER OF LAW FACULTY
"ST. CYRIL AND METHODIUS" - SKOPJE, MACEDONIA
PROSECUTOR OF THE PROSECUTION OFFICE OF THE CITY OF STIP, MACEDONIA

MACEDONIA
VESNA_ISIDORA@YAHOO.COM

ABSTRACT: THE PHENOMENON OF "HUMAN TRAFFICKING" IS NOT A PHENOMENON THAT HAS EMERGED IN THE MODERN WAY OF LIFE. THIS PHENOMENON IS MONITORED BY SOCIETY AS A KIND OF CRIME OR AS A PATHOLOGY IN THE HISTORY OF ITS DEVELOPMENT. IN THE PAST, WOMEN WERE OFTEN SUBJECT TO ENSLAVEMENT BY THE WINNER IN WARS OF CONQUEST, ENSLAVEMENT USE OF HARASSMENT AND EXPLOITATION. WOMEN DID NOT HAVE ANY VALUE, HAVE BEEN THE SUBJECT OF PREY, AND ALL OTHER VALUES AND GOODS WHICH WERE THE SUBJECT OF CONQUEST. IN MODERN TIMES, HUMAN TRAFFICKING REPRESENTS THE WORST FORM OF SLAVERY OF MODERN TIMES AND IS AN ACT THAT MOST SERIOUSLY VIOLATE THE GUARANTEED UNIVERSAL HUMAN RIGHTS. HUMAN TRAFFICKING, ILLEGAL PARALLEL TRADE IN DRUGS, WEAPONS AND ECONOMIC CRIME IS ONE OF THE MOST PROFITABLE FORMS OF GAINING HIGH PROFIT IN A SHORT TIME. STRUCTURAL TRANSFORMATIONS THEMSELVES IN CERTAIN COUNTRIES AND ALLOWED THE EMERGENCE OF NEW FORMS OF CRIME. THIS PHENOMENA FOUND WIDE EXPRESSION IN "COUNTRIES IN TRANSITION", AMONG WHICH IS THE REPUBLIC OF MACEDONIA - COUNTRIES WHERE HAPPEN AND MAJOR SOCIAL CHANGES, WHICH THEMSELVES LEAD TO GLOBAL CHANGES IN THE VALUE SYSTEM OF THE PEOPLE IN THE COUNTRIES THEMSELVES.

KEY WORDS: SLAVES, HUMAN TRAFFICKING, TRAFFICKERS, VICTIMS, VIOLENCE, EXPLOITATION, PROSTITUTION, ARMED CONFLICTS, REFUGEE WAVES, ILLEGAL, IMMIGRANTS, CRIMINAL ACTIVITY

*"Нито един гражданин не трябва да бъде толкова богат,
за да може да си купи друг, нито пък толкова беден,
за да трябва да се продава..."*
Жан-Жак Русо

Роб в миналото, Роб днес

Факт е, че робството под формата на търговия с хора, все още съществува в 21-ви век, но най – обезпокояващото е, че не притеснява всички нас.

При определяне на мястото и значението на този вид престъпност в обществените отношения, в които се появява, както и в криминологията се тръгва от две детерминанти:

1. Създаването на условия за осъществяване на гарантираните свободи и права на човека в съвременното общество се счита за най-хуманната и цивилизациона стойности. Най-значимият критерий за демократичното функциониране на дадено общество се състои в това: създаване на условия човек да се утвърди в живота като творческо същество; правото да живее в социална сигурност и да упражнява правото си на социална защита; да има адекватен стандарт на живот и

икономическа сигурност; гарантиране на физическо и психическо здраве, образование; да живее в правна система, която се основава на върховенството на закона и осигурява зачитане на политическите и социалните права. В контекста на всички тези права тази престъпност, която представлява трафика на хора, получава особено значение, тъй като най-често се определя като престъпление, което превръща човекът в "Роб".

2. Вторият фактор се определя от функциите, които този вид престъпност определя. Те се изразяват в поредица от качествени показатели за нейното разпространение и обхват. Обобщената информация, представена от различни източници показва, че трафикът на хора обхваща повече от 500 000 жертви годишно, като става все по трудно да се определи техния общия брой.

Може да се каже, че феноменът "трафик на хора" не е явление, което се е появило в съвременния начин на живот. Този феномен се следи от обществото, като вид престъпност или като негова патология в цялата история на неговото развитие. В миналото често жените са били предмет на поробване от победителя в завоевателните войни, поробване използване на тормоз и експлоатация. Жените не са имали никаква стойност, били са обект на плячка, както и всички други ценности и стоки, които са били предмет на завоевание. Често поробените жени са били сексуално експлоатирани от войските и войниците, но понякога и принуждавани на принудителна проституция в публични домове, които са били собственост на държавата. В историята има повече примери, в които жената е била обект на преследване и то не само престъпна. Примерите са свързани предимно с различни форми на насилие, сексуален тормоз и експлоатация. От тук произтича и търговията с "бели робини", когато жената, която е била от бялата раса е била продавана на други континенти, където е била на разположение на мъжете. Това е трябвало да покаже тяхната принудително положение и форма на господство над бялата жена.

По правило, търговията с жени се е осъществявала в две посоки: от азиатските и африканските страни към Европа и Америка и от Европа към Близкия и Среден Изток. Тези посоки са характеризират с появата на необходимост от доставка на голям брой жени за проституиране и други нужди. Преди повече от двеста години светът слага край на трансатлантическата търговия с роби, които тогава са били прехвърляни от един континент в друг заради тяхното експлоатиране и сексуален тормоз.

За разлика от миналите времена днес трафикът на хора се появява като форма на модерно робство или нов вид модерна глобална търговия с роби. В съвременния начин на живот тази форма на организирана престъпност се определя като модернизирана форма на стария вид робство, което е съществувало в миналото. Глобализацията на съвременния свят води едновременно до големи миграции на населението от бедните към богатите държави и до движение на капитали и средства от една страна в друга. Тези явления придобиват все по големи размери и нови форми на влияние. Увеличването на възможностите за натрупване на големи печалби на база новите възможности за трафик на хора превръща тези хора в стока и обект на търговия. Трафикът на хора представлява най-лошата форма на робство на модерното време и е акт, който най-сериозно нарушава гарантираните универсални човешки права. Животът на всеки човек е дар от Бога и този живот никога не трябва да бъде предмет, който може да бъде пуснат на пазара и да се продава и купува от този който ще предложи най-много за него.

Трафикът на хора като форма на организираната престъпност всяка година унищожава хиляди човешки животи, като най-уязвимите и най-чувствителните човешки същества са жените и децата. Жестокостта и нечовешкото отношение към тях винаги смазва достойнството им и правото на свободен живот. Нехуманността на трафикантите се изразява в използване и нанасяване на най-уязвимите членове на обществото превръщайки ги в жертви и отнемайки човешките им свободи, с цел натрупване на голяма материална изгода.

Когато жертвите станат предмет на търговия с хора, губят своите права, свобода, достойнството, чест и всички други ценности, които притежават като цивилизовано същество в съвременното общество, тъй като търговците упажняват пълен контрол и власт върху тях. Този вид престъпност оставя у жертвите неотстраними физически, психологически травми в социален и човешки план. А по отношение на обществото и държавата, към която тези жертви принадлежат, това показва невъзможност те да изпълнят своите функции на гарант на свободата и правата на човека, като своевременно не могат да защитят своите граждани. Това показва невъзможност те да работят като правови и демократични общества.

Международните престъпни организации, в зависимост от сферите на влияние се свързват с: нелегална търговия, контрабанда на оръжие, трафик на наркотици и ядрени материали, измами, пране на пари, корупция и др. Те в перспектива поглеждат и към завладяването на нови области, като трафика на хора, особено на жени и деца, не само заради икономическата им употреба, но и за проституция, и контрабанда.

Може да се заключи, че търговията с хора, паралелно с незаконната търговия с наркотици, оръжия и икономическата престъпност е една от най-печелившите форми за придобиване на висока печалба за кратко време. Тук се проявява транснационалната престъпност, която по своята същност винаги е организирана, тъй като включва най-малко три участващи страни и това са: продавачът на жертвата; превозвачът, който доставя жертвите; купувачът, който купува нещо, което не трябва да се продава - това са човешкият живот и човешката свобода.

Причини за възникване на търговията с хора в Р. Македония

Нито една държава в света не е достъчно силна да се справи самостоятелно с тази форма на организирана престъпност, нито пък не може да не остане засегната от това негативно явление. Това се отнася и Република Македония. Особеностите на ролята на отделните държави държави се състои в това, че една държава предоставя територията си като произход на жертвите на трафика на хора, друга на транзит, през която те са превозвани, а трета на крайна дестинация. Редица държави са едновременно страни на произход на жертвите, и тяхна дестинация и по този начин се създава вътрешна търговия с хора, без да се преминават националните граници на страната.

При една такава ситуация, търговията с хора, паралелно с незаконната търговия с наркотици, оръжия и икономическата престъпност е една от най-печелившите форми за придобиване на висока печалба за кратко време. Бързото разпространение на бедността сред по-голямата част от населението, бързият спад на жизнения стандарт, нарастващата безработица сред населението, създадоха предпоставки за развитие на това опасно явление. Голяма част гражданите, засегнати от тези тежки икономически условия, потърсиха начини за имиграция в страните от Западна Европа и други държави, които да им позволят по-добър живот и доходи. По този начин пред

организираните престъпни организации се отвори възможност за организиране на нелегални канали за прехвърляне на хора до желаните дестинации, като по този начин натрупаха големи печалби.

Самите структурни трансформации в дадени държави позволиха и появата на нови форми на престъпност. Това явление намериши широк израз в т. нар. „страни в преход”, сред които се намира и Република Македония – страни, където се случват и големи социални промени, които сами по себе си водят до глобални промени в ценностните ориентации на хората в самите страни. Периодът на прехода е характерен с непостоянството в изграждането на стабилна и политическа система, значително намаляване на правното съзнание и култура у хората, което се свързва с отслабването на съществуващата система на контролните механизми и наказателно - правната защита от престъпността, състояние позволяващо, поява и на нови видове престъпност. Преходът към пазарна икономика, сам по себе си донесе и негативните последици в държавата, като състезание за големи печалби и обогатяване, което също създава и предпоставки за извършване на организираната престъпност.

Също такава голямо влияние имаше и разпадането на СФРЮ, както и войните, които се водиха в този период в някои от тези нови държави, които бяха основна причина за големи преселения от всички бивши републики на Югославия към страните в Западна Европа и страните на Балканите, в които не се случваха военни конфликти. В такива военни конфликти, които имаше в съседните държави, Република Македония не остава пощадена от големите вълни от бежанци, които просто искаха сигурна среда за спокоен живот. Първата вълна се случи с конфликта в Босна, при който придойде вълна бежанци, сред които имаше много жени и деца, заселващи се в мирните райони търсейки спокоен живот. След това последва Косовското преселение и накрая разпадането на Република Албания, от която нямаше преселение, но редица бежанци бяха нелегални. Нелегалните бежанците носят със себе си и всички проблеми на имигрантите, престъпността, контрабандата и другите странични явления. В такива условия, когато в Република Македония владееше относителен мир, а при съседните страни - военни размирици, имайки предвид неговото значително географско и стратегическо място на Балканите и Европа, страната стана транзитен район, в който можеха да се провеждат тежки престъпни действия за извършване на престъпна дейност за контрабанда на оръжие, наркотици, цигари, пране на пари и др. както и територия, в която започна да се случват тези престъпления, без да се спазват националните закони.

В същия период, поради военните събития в съседните страни в Република Македония имаше наличие на голям брой чуждестранни войници, както и представители на различни хуманитарни, международни и други неправителствени организации, чиято задача бе да помогнат да се разреши кризата в региона. Самото присъствие на голям брой чуждестранна армия, като в нашата държава, така и в региона още повече засили самата поява на търговия с хора, защото се създаде значително увеличаване на търсенето на сексуални услуги, като следствие на всичко това самия регион стана последна дестинация на жените - жертви на трафик на хора. Структурата на населението, позиционираните войски, големите раздвижвания на хора в различни посоки с недостатъчно защитени граници, позволи да се развива престъпността, контрабандата и проституцията. Възползвайки се от общата ситуация, в която се намира Република Македония в този период, за престъпните групи най-доходна дейност се оказа проституцията, особено в западните градове на страната. За

развиване на своята престъпна дейност тези престъпни организации търсеха жени - жертви на трафик на хора от страни от Източна Европа и съседните държави, които имат желание за по-добър и сигурен живот. Тези жертви несъзнателно се оказаха в лапите на търговците, след което бяха максимално използвана и експлоатирани, по жесток и нечовешки начин, без да намерят изход от тази ужасна ситуация.

Организираната търговия с жени е свързана и с масова корупция сред различни структури: полиция, имиграционни служби, митници, политици и влияние на частния сектор с цел по-лесно организиране на търговията и избягване на наказателното преследване. През последните десетина години трафикът на хора се превърна в сериозен социален и международен проблем, с нови форми на проявление и изпълнение.

Форми на трафика на хора

Трафикът на хора, като престъпна дейност никога не е в застой. Престъпниците т.е. търговците, които се занимават с този "бизнес" непрекъснато усъвършенстват и променят своя "операционен режим". Основната структура на търговията е постоянна и стабилна, като тя най-често се осъществява чрез набиране, транспортиране и експлоатация. Набирането на жертвите от търговците обикновено се извършва чрез обяви за свободни работни места, както и предоставяне на документи за пътуване и визи на тези, които не могат да си позволят това по икономически причини. Тези обяви обикновено могат да се срещнат най-често в електронните медии (интернет) и печатните медии (вестници). Набирането много често правят и близки хора или роднини на жертвите, като напълно използват тяхното доверие. Те като често убеждават жертвите да се възползват добри възможности за печалба в страните на Запад, където животът е далеч по-добър. Трафикът на хора е постоянен и се осъществява като "внос" от държавите в преход и неразвитите държави. Транспортът означава прехвърляне на жертвата, защото жертвата все още не е наясно с положението, от държавата в която се намира, като основна мотивация и е обещаното, че ще стигне до желаната дестинация и ще реализира мечтата си. Това допълнително мотивира жертвата за пълно сътрудничество с превозвача и допринася да не бъде открит от органите на наказателното преследване. Зависимостта между търговците и жертвите се установява в началото на самото ужасно пътешествие, като в същото време търговецът изисква пълно послушание и уважение от страна на жертвите и спазване на неговите указания. Начинът, по който може да се извърши транспортирането, влизане в дадена страна или транзит до желаната дестинация може да се извърши по законен или незаконен път.

Досегашният оперативен опит показва, че търговците предпочитат да прехвърлят жертвите с пътнически моторни превозни средства по законен начин, с техните собствени или подправени документи, но не е рядкост появата те да пътуват сами или в техен ескорт, с таксите или с друг вид транспорт (автобуси, самолети, влакове и др.), а в някои случаи дори и пеша. Накрая, заради отплащане на своя дълг към търговците за извършеното транспортиране, следва експлоатацията на жертвите - сексуална (принудително проституиране), принудителен труд, робство, търговия с човешки органи и др.

При всяко предаване по веригата на трафика на хора, се плаща определена сума пари за жертвите, като по така умишлено се създава дълг на жертвата към търговеца, както и принудата да работят (т.е. да се експлоатират), за да възстановят парите, които

търговците уж са платили за тях. В момента, когато тази сума ще бъде изплатена, жертвата никога не се освобождава от това зависимо отношение, но редовно се препродава на друг купувач. Жертвите не са свободни да отидат някъде, нито да напускат собственици си. За всеки опит да избягат биват наказвани строго и то пред други жертви, с цел да служат като пример и поука.

Трафикантите използват различни методи, за да попречат на жертвите да избягат, като често им отнемат и документите. Жертвите на трафик на хора не са запознати достатъчно със законите, езика, културата и традициите в страната, с която са продадени и поради тази неинформираност това обикновено се отразява върху тях. Така те биват манипулирани да мислят, че разкриването на престъплението е много трудно, както и разкриването на извършителите му.

REFERENCES

1. **Arnaudovski, L., Stoyanovski, T., 2002:** Арнаудовски, Л., Стояновски Т., Търговия с хора-престъпността, Скенпоинт, Скопие, 2002
2. **Arnaudovski, L., 2007:** Арнаудовски, Л., Криминология, 2-ри август Щип, 2007
3. **Boshkovich, M., 1999:** Бошкович, М., Съдебна лексикон, Матица Сръбска, Нови Сад, 1999
4. **Ignatovich, G., 2005:** Игнатович, Г., Криминология, Београд, 2005
5. **Kambovski, V., 1996:** Камбовски, В., правова държава и организираната престъпност, Юридически факултет, Скопие, 1996
6. **Kambovski, V., 2005:** Камбовски, В., Организирана престъпност, 2-ри август Щип, Скопие, 2005
7. **Petrovich, B., Meshkov, G., 2004:** Петрович Б., Мешков, Г., Криминология, Юридически факултет в Сараево, Сараево, 2004
8. **Suleiman, Z., 2007:** Сюлейман, З., Криминология, Скопие, 2007
9. **United Nations Convention, 2002:** Конвенция на ООН срещу транснационалната организирана престъпност с протоколите, Министерство на правосъдието на Република Македония, Скопие, 2002
10. **Miloshevska, T., 2007:** Милошевска, Т., Безопасност аспекти на трафика на хора в Югоизточна Европа, Съвременна Македонска Защита бр.15, Философски факултет, Институт за отбраната и мира, 2007